

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

ПРОГРАМА

ТВОРЧОГО КОНКУРСУ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ БАКАЛАВР

для вступників на основі повної загальної середньої освіти та спеціалізованої професійної музичної освіти, здобутої як в національних спеціалізованих закладах освіти (музичних середніх спеціалізованих школах-інтернатах для обдарованих дітей) так і в закладах спеціалізованої професійної освіти (музичних училищах, училищах культури, мистецтв), де після виконання освітньої програми випускникам присуджується освітня кваліфікація молодшого спеціаліста

Спеціальність 025 «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»

Освітня програма «ОРКЕСТРОВІ СТРУННІ ІНСТРУМЕНТИ»

Творчий конкурс проводиться з метою виявлення вступників, спроможних під час навчання в ХДАК досягти відповідного професійного рівня майстерності та отримати необхідні знання для подальшої творчої діяльності в галузі музичного мистецтва.

Необхідною базою для здобуття бакалаврського рівня вищої музичної освіти є спеціалізована професійна музична освіта, яка може поєднуватися із здобуттям повної середньої освіти національних спеціалізованих закладах освіти (музичних середніх спеціалізованих школах-інтернатів для обдарованих дітей) так і в закладах спеціалізованої професійної освіти – музичних училищах (училищах культури і мистецтв), де після виконання освітньої програми випускникам присуджується освітня кваліфікація молодшого спеціаліста. **Ці вимоги відповідають Стандарту вищої освіти за спеціальністю 025 Музичне мистецтво (с. 13 Пояснювальної записки), затвердженого Наказом МОН від 24 травня 2019 р. № 727.**

Під час випробування абітурієнт повинен виявити

Знання:

- основного сольного і ансамблевого репертуару, який включає в себе твори різних епох, жанрів та стилів;
- теоретичних основ інтерпретації виконавської діяльності та на струнно-смічкових інструментах ;
- основ виконавської;
- технології виконання музичних творів на струнних інструментах або засобами мануальної техніки;
- основних етапів еволюції виконавства на струнно-смічкових інструментах;
- музичної форми та специфіки виконуваних абітурієнтом під час випробування творів;
- основ теорії музики.

вміння:

- виконувати концертні програми на високому художньому рівні;
- вільно читати з листа різну музичну літературу;
- використовувати навички гри на інструменті в ансамблевому та оркестровому виконавстві;
- аналізувати різні редакції та порівнювати інтерпретації виконавців;
- самостійно знаходити шляхи втілення музичних образів твору;
- грамотно і виразно виконувати різні за жанром, характером, стилем, формою музичні твори;
- орієнтуватися в питаннях історії виконавства на струнно-смичкових інструментах;
- виявляти специфічні особливості творів, виконуваних абітурієнтом під час випробування;
- грамотно визначати на слух, будувати та співати від звука інтервали, акорди та гами.

володіти:

- виконавською свободою гри на інструменті (пальцевою технікою, чітким та якісним звуковибудуванням у всіх частинах смичка, різноманітними штрихами, прийомами гри та чистим інтонуванням);
- арсеналом художніх виразних засобів гри (різноманітною вібрацією, навичками нюансування, вмінням знаходити тембровий баланс, фразуванням);
- знаннями в області музичної педагогіки, методики навчання гри на струнних інструментах;
- технікою читання нот з листа;
- визначення та побудови інтервалів, акордів та гам.

Творчий конкурс складається з двох сесій: **«Виконавська майстерність»** та **«Основи теорії та історії музичного мистецтва»**.

Перша сесія **«Виконавська майстерність»** передбачає:

- виконання напам'ять на музичному інструменті трьох різних за стилем та формою творів (один з них крупної форми);
- диригування двох різнохарактерних творів середньої складності;
- виконання з листа запропонованого екзаменаційною комісією музичного твору.

ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

Скрипка

Барбер С. Концерт
 Бах Й. Концерт ля мінор
 Беріо Ш. Концерти №№ 7, 9
 Брамс Й. Скерцо
 В'єтан А. Балада та Полонез
 Венявський Г. Легенда
 Вівальді А. Концерт соль мінор
 Віотті Д. Концерт № 23

Віталі Т. Чакона
Гендель Г. Сонати №№ 2, 3, 6
Глінка М. Незавершена соната
Домінчен К. Поема; Романс
Кабалевський Д. Концерт, ч. I
Каструччі А. Концерт
Ковач І. Концертино
Крейцер Ф. Концерт № 13, ч. I
Мачаваріані О. Концерт
Моцарт В. Концерт «Аделаїда»
Новачек Я. Вічний рух
Ревуцький Л. Інтермецо
Роде П. 24 каприса
Роде П. Концерти №№ 7, 8, 10
Скорик М. Карпатська рапсодія
Телеман Г. 12 фантазій
Хандошкін І. Три сонати
Шпор А. Концерти №№ 2, 9

АЛЬТ

Бах Й. Сонати та партити
Вівальді А. Сонати соль мінор, ре мажор
Гендель Г. Сонати №№ 4, 6
Глієр Р. Прелюдія; Інтермецо; Скерцо; Тарантела
Глінка М. Незавершена соната
Давід Д. Концерт
Компаньолі Б. Каприси
Кореллі А. Фолія
Марчелло Б. Соната ре мажор
Моцарт В. Концерт
Рубінштейн А. Мелодія
Стамиць К. Концерт
Телеман Г. Концерт
Уолтом У. Концерт
Форе Г. Елегія
Форсайт С. Концерт

Віолончель

Аріості А. Соната мі мінор
Бах Й. Концерт № 1 соль мажор.
Бах Й. Сюїти
Вівальді А. Концерти соль мажор, ля мінор
Вівальді А. Адажіо
Гайдн Й. Концерт № 1
Гольтерман Г. Ноктюрн

Довржак А. Концерт
Кабалевський Д. Концерт
Кореллі А. Соната ре мінор
Косенко В. Скерцино
Лало Е. Концерт
Рафф І. Тарантела
Сен-Санс К. Концерт
Скорульський М. Ларго
Шуман Р. Концерт

Контрабас

Абако Ф. Соната a-moll
Азархін Р. Сюїта для контрабасу соло
Аріості А. Сонати №2, 4
Бах Й. С. Сюїти; Партити
Боттезіні Д. Елегія; Мелодія; Тарантела
Боттезіні Д. Концерт fis-moll
Ванхаль Я. Концерт E-dur
Вівальді А. Адажіо
Вівальді А. Концерт a-moll (оригінал для скрипки з оркестром)
Власов В. Мелодія
Гайдн Й. Концерти
Галуппі Б. Соната
Глієр Р. Прелюдія; Інтермецо; Скерцо; Тарантела
Гольтерман Г. Ноктюрн
Дваріонас Б. Тема з варіаціями
Дворжак А. Концерти №№1,2
Дільман К. Інтродукція і Алегро
Діттерсдорф К. Концерт E-dur
Драгонетті К. Концерт G-dur
Журбін О. Соната g-moll
Кабалевський Д. Концерт
Конюс Г. Концерт
Косенко В. Скерцино
Кусевицький С. Анданте; Мініатюрний вальс; Сумна пісня; Гумореска; Концерт для контрабасу и ф-но, тв. 3
Лало Е. Концерт
Мейтус Ю. Алегро
Мойєль А. Концертна п'єса для контрабасу та ф-но
Наседкін А. Соната a-moll
Паганіні Н. Кантабіле
Раков М. Романс
Рафф І. Тарантела
Рубінштейн А. Мелодія
Сен-санс К. Концерт; Алегро апасіонато
Скорульський М. Ларго

Форе Г. Елегія
Шостакович Д. Концерт
Шуман Р. Концерт

Друга сесія «**Основи теорії та історії музичного мистецтва**» передбачає перевірку загальнокультурного та музично-теоретичного рівню підготовки абітурієнтів в межах програм вищих музичних закладів освіти I-II рівнів акредитації, а саме:

- знання особливостей стилю і творчого доробку композиторів, твори яких виконували абітурієнти;
- вміння проаналізувати основні особливості виконаних творів (художньо-образний зміст, музичну форму);
- знання концертного репертуару зі своєї спеціальності та його класифікації за жанрами (поліфонічні твори, твори великої форми, концертні віртуозні етюди, п'єси та камерні мініатюри);
- знання імен видатних діячів та виконавців на струнно-смичкових інструментах, характеристики їх творчої індивідуальності;
- орієнтації в партитурі музичного твору;
- знання відомих диригентів та симфонічних оркестрів, камерних ансамблів;
- знання оркестрових інструментів;
- знання основних елементів диригентської техніки;
- знання загальновідомої методичної літератури;
- знання загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи) та специфіки;
- знання теорії музики та сольфеджіо: вміння визначити на слух, будувати та проспівати від звука (вгору або вниз) мажорні (натуральні, гармонічні, мелодичні), мінорні (натуральні, гармонічні, мелодичні) гами до п'яти знаків; інтервали – хроматичні, діатонічні та характерні (з розв'язанням, визначенням тональностей); акорди – збільшені та зменшені тризвуки з обертанням, септакорди домінантної та субдомінантної груп з обертанням, розв'язанням, визначенням тональностей.

Оцінка виставляється за 200-бальною шкалою оцінювання (від 100 до 200 балів) за кожен сесію творчого конкурсу.

Структура оцінки
за проходження першої сесії творчого конкурсу
«Виконавська майстерність»

№	Основні завдання першої сесії творчого конкурсу	Кількість балів
1	Виконання напам'ять на інструменті трьох різних за стилем та формою творів (один з них крупної форми)	1-60

2	Диригування двох різнохарактерних творів середньої складності	1-30
3	Виконання з листа запропонованого екзаменаційною комісією музичного твору	1-10
Максимальна кількість балів		100

Структура оцінки
за проходження другої сесії творчого конкурсу
«Основи теорії та історії музичного мистецтва»

№	Основні знання та вміння, які перевіряються на другому етапі творчого конкурсу	Кількість балів
1	Знання теорії музики та сольфеджіо, вміння виконувати практичні завдання (визначення на слух, побудова та спів інтервалів, акордів тощо)	1-15
2	Знання особливостей стилю і творчого доробку композиторів, твори яких виконував абітурієнт під час першого етапу	1-15
3	Вміння проаналізувати музично-теоретичні (жанрово-стильову специфіку, художньо-образний зміст, форму) та виконавські особливості виконаних творів	1-15
4	Знання концертного репертуару та його класифікації за жанрами (поліфонічні твори, твори великої форми, концертні віртуозні та камерні твори)	1-10
5	Знання імен видатних діячів, виконавців на струнно-смічкових інструментах, характеристики їх творчої індивідуальності	1-10
6	Знання специфіки диригентсько-оркестрової діяльності (орієнтація в партитурі музичного твору, знання оркестрових інструментів, основних елементів диригентської техніки тощо)	1-15
7	Знання загальноприйнятої італійської музичної термінології (нюанси, темпи, динаміка, штрихи)	1-10
8	Знання музичної літератури, загальновідомої методичної літератури та періодичних видань в галузі музичного мистецтва	1-10
Максимальна кількість балів		100

Абітурієнти, які отримали під час творчого конкурсу хоча б за одну з сесій менше 124 балів, до участі в конкурсі щодо зарахування на навчання не допускаються.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ, ЯКІ
ВСТУПАЮТЬ ДО ХДАК У 2020 РОЦІ**

на спеціальність «Музичне мистецтво»

Рівні навчальних досягнень	Критерії оцінювання навчальних досягнень
1. Початковий до 123 балів	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Не володіє диригентськими навичками та знаннями з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Відсутні музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Майже не володіє диригентськими навичками та знаннями з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Відсутні музичні здібності.
	Абітурієнт не виконав (не відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу. Володіє грою на інструменті на елементарному (початковому) рівні. Має фрагментарні знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Володіє диригентськими навичками на низькому рівні. Майже відсутні музичні здібності.
2. Середній 124 – 149 балів	Абітурієнт виконав (відповів) деякі завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень диригування на початковому рівні. Програма, що була виконана на інструменті, не відповідає вимогам. Абітурієнт не виявив навичок читання нотного тексту з листа, продемонстрував дуже слабкі знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва», що свідчить про обмеженість його загальнокультурного рівня.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень диригування на дуже низькому рівні. Програма, що була виконана на інструменті, майже не відповідає вимогам. Абітурієнт не виявив навичок читання нотного тексту з листа, продемонстрував слабкі знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва», що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень.
	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але продемонстрував рівень диригування на низькому рівні. Програма, що була виконана на інструменті, лише частково відповідає вимогам. Абітурієнт виявив слабкі навички читання нотного тексту з листа, продемонстрував невпевнені знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва», що свідчить про його недостатній загальнокультурний рівень.
3. Достатній	Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії

150-175 балів	<p>творчого конкурсу, але програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування не в повній мірі відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив достатні навички читання нотного тексту з листа, має достатньо розвинутий технічний апарат, але не в повному обсязі демонструє наявність необхідних навичок виконання. Абітурієнт виявляє в цілому достатні знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва».</p> <p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, але програма, що була виконана на інструменті, або програма з диригування не в повній мірі відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив добрі навички читання нотного тексту з листа, має достатньо розвинутий технічний апарат. Абітурієнт виявляє добрі знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва».</p> <p>Абітурієнт виконав (відповів) основні завдання сесії творчого конкурсу, програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування відповідають приймальним вимогам. Абітурієнт виявив добрі навички читання нотного тексту з листа, має достатньо розвинутий технічний апарат, володіє навичками цілісного комплексного аналізу матеріалу, здатний систематизувати та узагальнювати набуті знання, може самостійно виправляти допущені помилки, демонструє добрі знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва»</p>
4. Високий 176 – 200 балів	<p>Абітурієнт виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування повністю відповідають вимогам. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат, проте виявляє деякі огріхи у відтворенні нотного тексту, у відчутті форми. На достатньо високому рівні продемонстрував знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Досить вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України і світу.</p> <p>Абітурієнт на високому рівні виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування повністю відповідають вимогам. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат, проте виявляє дрібні огріхи у відтворенні нотного тексту, у відчутті форми. На високому рівні продемонстрував знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України і світу.</p> <p>Абітурієнт бездоганно виконав (відповів) усі завдання сесії творчого конкурсу. Програма, що була виконана на інструменті, та програма з диригування повністю відповідають</p>

	вимогам і виконані на дуже високому художньому рівні. Абітурієнт має високорозвинений виконавський апарат. Продемонстрував всебічні знання з «Основ теорії та історії музичного мистецтва». Вільно орієнтується в питаннях культурного та мистецького життя України і світу.
--	--

ЛІТЕРАТУРА

1. Архімович Л., Каришева Т., Шиффер Т., Шреєр-Ткаченко О. Нариси з історії української музики: у 2-х ч. К. : Мистецтво, 1964. Ч.1: Українська народна пісня. Українська дожовтнева професіональна музика. 1964. 408 с.
2. Барська З. Гармонічне сольфеджіо на основі української музики. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2017. 80 с.
3. Берегова О. Музика ХХ – ХХІ століть. Східна Європа та українське зарубіжжя. Частина перша : підручник для вищих мистецьких навч. закладів України III – IV рівнів акредитації. К. : НМАУ імені П.І. Чайковського, 2012. 294 с.
4. Бодак Я. Історія західноєвропейської музики від найдавніших часів до XVII століття: навчальний посібник / редакційна колегія : Я.Кеньо, З.Лельо, Б.Пиц. Дрогобич: Коло, 2017. 280 с.
5. Верещагіна О., Холодкова Л. Історія української музики ХХ століття : навч. посіб. К. : Освіта, 2008.
6. Гинзбург Л., Григорьев В. История скрипичного искусства. Вып. 1. Москва : Музыка, 1990. 282 с.
7. Грінченко М.О. Історія української музики : дослідження. К. : 1992. 278 с.
8. Дубінін І. Гармонія. Ч.1. К. : Музична Україна, 1981. 136 с.
9. Зарубіжна музична культура ХУІІ – ХХ ст.: тематичний збірник наукових праць / Гол.редактор М.Черкашина. К.: «Компас», 1991. 160 с.
10. Історія української музики. В 6 т. : наук. видання / АН УРСР. Ін-т мист-ва, фолькл та етногр. Ім.. М. Т. Рильського; Ред. кол. М. Гордійчук і ін. (голова), О. Костюк, Т. Булат та ін. К. : Наук. думка, 1989-2004.
11. Історія української музики. В 6 т. : наук. видання / АН УРСР. Ін-т мист-ва, фолькл та етногр. Ім.. М. Т. Рильського; Ред. кол. М. Гордійчук і ін. (голова), О. Костюк, Т. Булат та ін. К. : Наук. думка, 1989-2004. ТТ. 1–5.: Т.1 (від найдавніших часів до середини ХІХ ст.). К., 1989; Т.2 (друга половина ХІХ ст.). К., 1989.; Т.3 (кінець ХІХ – початок ХХ ст.). К., 1990.; Т.4 (1917 – 1941). К., 1992.; Т.5 (1941 – 1960). К., 2004.
12. Кияновська Л. Українська музична культура. 2-е вид. Тернопіль, 2000. 316 с.
13. Кияновська Л.О. Сильова еволюція галицької музичної культури ХІХ – ХХ ст. Тернопіль : Астон. 2000. 340 с.
14. Композитори: Енциклопедичне видання / пер. з нім. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан. 2010. 432 с.
15. Корній Л. Історія української музики : підручник. – Київ – Харків – Нью-Йорк: Вид-во М. П. Коць, 2001. Ч. 3. 480 с.
16. Корній Л. Історія української музики : підручник. Київ – Харків – Нью-Йорк: Вид-во М. П. Коць, 1998. Ч. 2. 388 с.

17. Лемішко М. Гармонія. Частина I. Діатоніка : навч. посіб. для вищих навч. закладів культури і мистецтв III-IV рівні акредитації. Вінниця : Нова книга, 2010. 224 с.
18. Мілка Є.Г, Шевченко М.К. Гармонічне сольфеджіо : учб. посіб. для музичних училищ та консерваторій. К., 1978. 135 с.
19. Окань В. Школа гри на контрабасі. Дніпро, 2007. 112 с.
20. Павлишин С. Музика двадцятого століття: навч. посіб. Львів : БаК, 2005. 232 с.
21. Павлюченко С. Елементарна теорія музики. К., 1980. 211 с.
22. Сіненко О. Історія зарубіжної музики: метод. рек. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 80 с.
23. Смаглій Г. Основи теорії музики: підручник для навчальних закладів освіти культури і мистецтв. Харків : Факт, 2005. 384 с.
24. Способин И. Элементарная теория музыки. М. : Кифара, 1996. 208 с.
25. Струве Б. Вибрація как исполнительский навык игры на смычковых инструментах. М., 1933.
26. Супрун-Яременко Н. Поліфонія : посібник для студ. вищих навч. муз. заклад. Вінниця: Нова Книга, 2014. 512 с.
27. Шип С. Музична форма від звуку до стилю: навч. посіб. К.: Муз. Україна, 1998.

Відповідальна за випуск Т. В. Большакова